

ENRIC SÒRIA
Escriptor

»»

Els esforços que Josep Palomero ha mamprés per recuperar la figura i l'obra d'Artur Perucho i Badia estan donant molt bon fruit, primer amb la reedició de l'única novel·la acabada de l'autor, *Icar o la impotència*, que va ser l'obra més ambiciosa, i segurament la més interessant, de tota la narrativa valenciana moderna anterior a la guerra civil, i ara amb la del seu treball periodístic de més relleu, la notable monografia titulada *Catalunya sota la dictadura*, que va eixir a la llum el 1930 i que acaben de reeditar les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, en un volum exhaustivament anotat de què Palomero és responsable.

Sobre la figura i la peripècia vital d'Artur Perucho ja vam parlar fa un temps en aquest mateix diari, i hi ha prou a repetir que va ser un periodista precoç i assidu, que posseïa una àmplia cultura literària, artística i política, que estava molt ben connectat i informat en tots eixos àmbits i que, acabada la guerra, s'exilià a Mèxic, on es dedicà, també amb constància i èxit, al periodisme cultural.

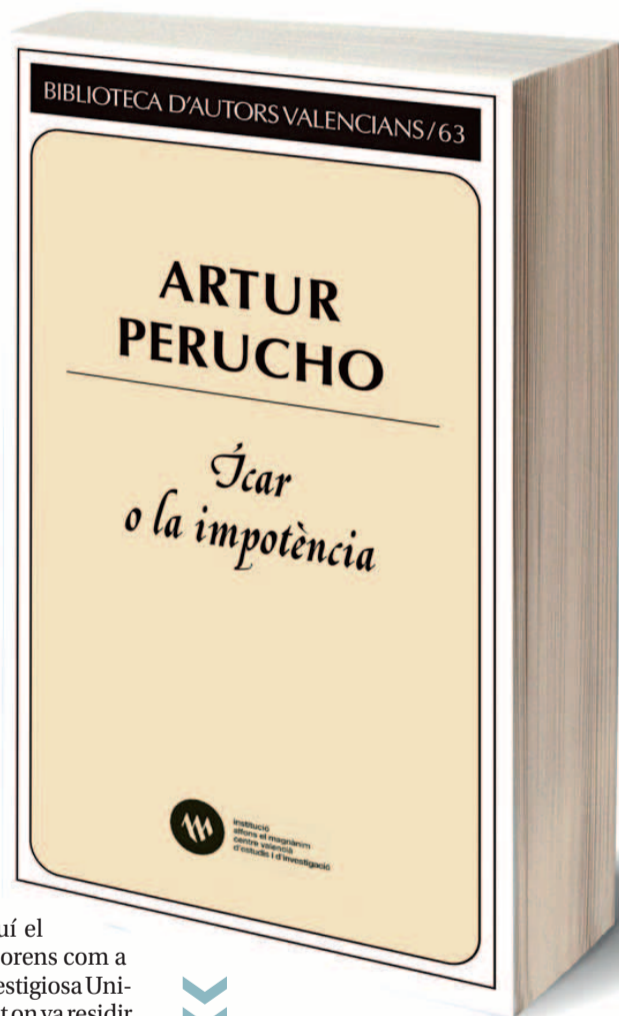
Quan es produí el colp d'estat de Primo de Rivera, el setembre de 1923, Perucho era un jove de 21 anys que ja publicava en el diari *El Pueblo*, entre altres mitjans. Va passar la major part de la dictadura entre València i Barcelona, on col·laborà en periòdics tan distingits com *La Publicidad*, *El Diario de Barcelona*, o en aquest esplèndid manifest de la modernitat que era *D'Ací i d'Allà*. El 1929 se'n va anar a París, participà en el Congrés de les Minories Nacionals que tingué lloc a Ginebra i, després d'un breu retorn a València, substituï el també valencià Vicent Llorens com a lector d'espanyol en la prestigiosa Universitat de Marburg, ciutat on va residir fins a la proclamació de la República. Allà conculgué el llibre de què ara parlem.

Catalunya sota la dictadura és un treball extraordinàriament ben fet. La documentació que inclou és abundosa, i la veritat és que resulta sorprenent que un estudi tan complet s'haguera redactat fora del país i al cap de tan poc de temps dels fets. Primo de Rivera havia dimitit el gener de 1930 per a ser substituït, fins a l'adveniment de la República, pel general Berenguer. El llibre es conclou en maig del mateix any. L'habilitat periodística, el bon coneixement de la situació i els valuosos contactes de Perucho li serviren de molt en unes circumstàncies que no degueren ser fàcils.

Perucho

Un clàssic ben actual

Artur Perucho i Badia (Borriana, 1902 - Mèxic, 1956), periodista cultural d'àmplia formació intel·lectual i escriptura incisiva i plena de invectiva, recobra actualitat gràcies a la reedició del seu magnífic treball periodístic sobre la dictadura de Prim a Catalunya, alhora que la seva novel·la «*Icar o la impotència*» figura a la biblioteca d'autors valencians del Magnànim.

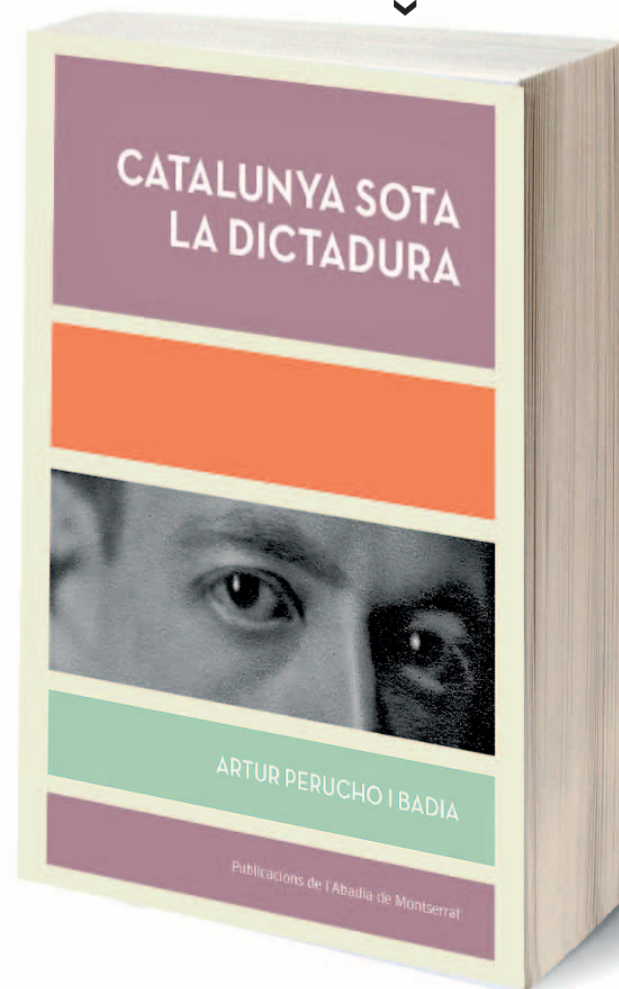

ÍCAR O LA IMPOTÈNCIA
Artur Perucho
Introducció i edició de Josep Palomero
► Alfons el Magnànim. Diputació de València
264 PÀGS. 16 €

»»»

CATALUNYA SOTA LA DICTADURA
Artur Perucho
Edició anotada por Josep Palomero
► Publicacions de l'Abadia de Montserrat
328 PÀGS. 21,85 €

»»»

constitucional, del tot incapaç de parar-li els peus; la salvatge repressió del catalanisme, fins i tot en les seues manifestacions més anecdòtiques, i l'emordassament de la llengua catalana, reduïda a l'àmbit domèstic; l'arbitrarietat del règim en la repressió de la dissidència, que arribà a la guerra bruta, amb alguns dels exemples més escandalosos de la seua manera de fer i de desfer, i, finalment, un breu capítol sobre el desgavell econòmic de la dictadura, trufada d'aprofitats impunes i d'incompetents pomposos, que portaren les finances estatals a la vora del col·lapse. Perucho sap fer números, i exposa amb claredat els comptes foscos.

Com el títol ja avisa, el focus de l'estudi es posa sobre Catalunya, i per això només al·ludeix de passada a alguns dels aspectes més sinistres de la dictadura, però dins dels seus propis termes és un treball magnífic. En particular, és magistral el capítol que dedica a la repressió de la llengua catalana. El dictador repetí per activa i per passiva que l'ús públic de qualsevol llengua que no fóra l'espanyol era *antipatriòtic*, i això també tingué conseqüències a València. Si els resultats d'aquest encabotament persecutor no foren més nefastos, va ser perquè el règim dictatorial va durar poc, però assentà un precedent que Franco no havia de desoir. Per a qualsevol estudiós de la mentalitat i dels procediments franquistes, aquest llibre no és negligible. La dictadura de Primo de Rivera és un pròleg molt revelador del que havia de vindre després. Això, Artur Perucho no ho podia saber quan escrivia aquest llibre –de fet, l'escrivia perquè una cosa així no tornara a passar–, però ho il·lumina igualment.

Si *Icar o la impotència* és una novel·la ambiciosa, però llastada per la inexperiència d'un narrador novell a l'hora de construir una arquitectura narrativa ben travada, *Catalunya sota la dictadura*, en canvi, és l'obra d'un periodista amb moltes hores de vol que sap perfectament com administrar els seus recursos. Això es coneix fins en la prosa, que

és molt més incisiva, natural i eficaç, amb un ús de la ironia, el sobreentès i, si cal, la invectiva, que fan de la seua lectura tot un plaer. Només cal comprovar la diferència abismal que hi ha entre la prosa plúmbia, més espessa que un engrut de portland rescalat, dels nombrosos documents que el llibre aporta i l'escriptura de l'autor, d'una agilitat i una penetració infinitament superiors. Cal felicitar l'Abadia de Montserrat i el curador del llibre, Josep Palomero, per haver recuperat tot un clàssic del periodisme i la historiografia com aquest. Que la seua lectura és molt pertinent ara, en les actuals circumstàncies de Catalunya, i d'Espanya, no cal ni assenyalar-ho, perquè el lector avisat ja ho deu haver entès de sobres.

Periodista que va ser de El Imparcial de Ortega, el blasquista El Pueblo o el Diario de Barcelona, Artur Perucho va disseccionar la dictadura del general Prim com ningú

El llibre està dividit en una sèrie de capítols que passen revista, principalment, a les circumstàncies del colp d'Estat, l'error comés per una part de la burgesia catalana, exemplificada en el cas de Josep Puig i Cadafalch, quan va donar suport a un general aventurer i més aviat barroc que els havia fet vagues promeses de reformes i pau social, o la falta absoluta de reacció del govern